

МАКТАБГАЧА ТАРБИЯ YOSHIDAGI BOLALARGA AQLIY TARBIIYA BERISHNING AFZALLIKLARI

Egamberdiyeva Barno To'liqinbekovna
Baliqchi tumani 18- DMTT tarbiyachisi

Annotatsiya: Bolalarni maktabga tayyorlashda aqliy tarbiyalashning roli kattadir. Ushbu maqolada maktabgacha tarbiya yoshidagi bolalarga aqliy tarbiya berishni to'g'ri tashkil etishning mazmuni yoritildi.

Kalit so'zlar: aqliy tarbiya, malaka, aqliy rivojlanish, sensor tarbiya, bilim, malaka va ko'nikmalar, maktabgacha tarbiya, ijtimoiy muhit.

“Xalqning aniq maqsad sari harakat qilishi, davlatmand bo'lishi, baxtli bo'lib izzat-hurmat topishi, jahongir bo'lishi yoki zaif bo'lib xorlikka tushishi, baxtsizlik yukini tortishi, e'tibordan qolib, o'zgalarga tobe va qul, asir bo'lishi ularning o'z ota-onalaridan bolalikdan olgan tarbiyalariga bog'liq”

Sh.M.Mirziyoyev

Bolalarning 6 yoshdan boshlab maktabda o'qishga o'tishi munosabati bilan ularni maktab ta'limiga tayyorlash uchun aqliy rivojlanishi yetarli darajada bo'lishini ta'minlash tarbiyachilarning javobgarligini yanada oshiradi. Aqliy kamolot –bu yoshning o'sib, tajribaning boyib borishi munosabati bilan tarbiyaviy ishlar ta'sirida bolaning aqliy faoliyatida ro'y beradigan miqdor va sifat o'zgarishlarining majmuasidir. Maktabgacha tarbiya yoshida bilim tez sur'atlar bilan boyib boradi, nutq shakllanadi, bilish jarayonlari takomillashadi, bola eng oddiy aqliy faoliyat usullarini egallab oladi. Maktabgacha tarbiya yoshidagi bolalarning aqliy rivojlanishini ta'minlash ularning kelajakdagi butun faoliyati uchun katta ahamiyatga ega bo'ladi. Bola ijtimoiy muhit ta'sirida aqliy tomondan rivojlanib boradi. Tevarak atrofdagi kishilar bilan muomala qilish jarayonida u tilni va u bilan birga tarkib topgan tushunchalar sistmeasini o'zlashtiradi.

Maktabgacha tarbiya yoshidagi bolalarga aqliy tarbiya berishni to'g'ri tashkil etish uchun ularning aqliy rivojlanish qonuniyatlarini va imkoniyatlarini bilish kerak. Aqliy tarbiyaning vazifasi uning mazmuni, metodi va tashkil etilishiga qarab belgilanadi. Pedagogika va psixologiya fani aqliy tarbiya berish vazifalarini samarali hal etish (bir tomondan, bolaning imkoniyatlaridan unumli foydalanish, ikkinchi tomondan, bola organizmning umumiy charchashiga sabab bo'lishi mumkin bo'lgan ortiqcha nargruzka bo'lmasligi) yo'llarini topish uchun maktabgacha tarbiya yoshidagi bolalarning aqliy rivojlanishi qonuniyatlari va imkoniyatlarini o'rganish bilan shug'ullanadi.

Olimlar aqliy rivojlanish va aqliy tarbiyaga oid ko'ngil masalalarni tadqiq qilmoqdalarki, bu maktabgacha tarbiya yoshidagi bolalar aqliy tarbiyachining asosi bo'lgan sensor tarbiyaning mazmuni va metodini ishlab chiqish uchun zarurdir, bolalarning ko'rgazmali –harakatli, ko'rgazmali –obrazli va tushunchali –mantiqiy tafakkurini shakllantirish tadqiq etilmoqda, ularning bilish qobiliyatlarini shakllantirishning o'ziga xos tomonlari aniqlanmoqda.

Keyingi yillarda olib borilgan psixologik –pedagogika tadqiqotlarning natijalari maktabgacha tarbiya yoshi davrida bolalarning aqliy rivojlanishida juda katta imkoniyatlar mavjudligini ko'rsatadi. Bularning hammasi maktabgacha tarbiya yoshidagi bolalarga beriladigan bilim, malaka va ko'nikmalar mazmunini yanada chuqurlashtirish, hajmini kengaytirish maqsadga muvofiq ekanligini ko'rsatadi.

Maktabgacha tarbiya yoshining oxiriga kelib bolalar tevarak –atrof to'g'risida kattagina hajmdagi eng oddiy bilim va tushunchalarga ega bo'lib qoladilar, asosiy fikrlash jarayonlarini egallab oladilar, narsa va buyumlardagi, voqyealardagi muhim va muhim bo'lmagan tomonlarni ajrata oladigan, ba'zi bir sabab –natijali bog'lanishlarni bilib oladigan bo'lib qoladilar, ularda o'quv faoliyatining daslabki kurtaklari shakllanadi. Faqat yaxshi tashkil etilgan faoliyat jarayonidagina to'laqonli aqliy rivojlanish ro'y beradi, shu sababli pedagoglarning vazifasi –bolaga muayyan maqsadga ko'zlab tarbiyaviy ta'sir ko'rsatish uchun kerakli sharoit yaratishdir.

Bolalarni maktabga tayyorlashda aqliy tarbiyalashning rolli kattadir. Bolalarning bilimlarni egallab olishlari, ularning aqliy faolligini rivojlantirish, mustaqillik, aqliy malaka va ko'nikmalarni egallab olishlari ularning maktabda muvaffaqiyatli

o'qishi va bo'lajak mehnat faoliyatiga tayyorlanishida manba bo'lib xizmat qiladi.

Maktabgacha tarbiya yoshidagi bolalarni aqliy tarbiyalashning asosiy vazifalari quyidagilardan iborat:

1. Bolalarda tabiat va jamiyat to'g'risidagi bilimlar sistemasini, ilmiy dunyoqarashni shakllantirish.
2. Bilishga doir ruhiy jarayonlarni rivojlantirish; sezgi, idrok, xotira, xayol, tafakkur, nutq.
3. Bilishga qiziqish va aqliy qobiliyatlarni, aqliy mehnat madaniyatini rivojlantirish.
4. Aqliy malaka va ko'nikmalarni rivojlantirish.

Xulosa qilib aytganda, maktabgacha tarbiya yoshidagi bolalarni aqliy tarbiyalash bolalarning faol fikrlash faoliyatini rivojlantirishga kattalarning ma'lum maqsad bilan ta'sir etishidir. U bolalarga tevarak –atrofdagi olam haqida bilimlar berishni, ularni sistemalashtirishni, bolalarda bilishga qiziqish uyg'otishni, aqliy malaka va ko'nikmalarni tarkib toptirishni, bilish qobiliyatlarini rivojlantirishni o'z ichiga oladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Олий таълим муассасалари педагогларининг креатив қобилиятларини ривожлантиришнинг мазмуни Г Хасанова - Academic research in educational sciences, 2021 й.
2. Хасанова, Г. И. Қ. (2021). Болага йўналтирилган таълимни амалга оширишда тарбиячининг касбий компетентсиясининг ахамияти. Academic research in educational sciences, 2(9), 1051-1056.
3. МАКТАБГАЧА ТА'ЛИМ ТАШКИЛОТЛАРИДА О'ЙИН ТУРЛАРИНИНГ MAZMUNI M Norquziyeva - Мактабгача таълим журнали, 2021й.